

Deu títols que marquen tendència en el tractament literari de les espècies animals

XAVI AYÉN
Barcelona

Molt ha plogut des del segle VI aC, quan Isop va convertir llops, llebres, grues, tortugues o guineus en protagonistes de les seves faules. El canvi en la relació amb els animals és un dels més importants que ara hi ha en la humanitat des de principis d'aquest segle. La fita de la declaració de Cambridge del 2012, avalada per bon nombre de científics (Philip Low, Stephen Hawking...), va establir oficialment que tenen consciència i que no hi ha una ruptura radical entre espècies, sinó una continuïtat. A l'increment d'assajos sobre el tema –els de Carl Safina, Sy Montgomery, Jonathan Safran Foer, Corine Pelluchon o Emanuelle Pouydebat, a més dels de pioners com Jesús Mosterín o Peter Singer o novel·lats recents com *Animalisme* (Sekotia) de César Alcalá o *Animals com tu* (Duomo) d'Ismael López Dobarganes– s'hi afegeixen últimament títols –de ficció i no-ficció– que, tenint en l'àmbit literari el seu principal atractiu, inclouen aquests éssers capaços de sentir, recordar o reco-

La lectura més animal

Auge de llibres amb personatges que no són humans

neixe's en un mirall –com nosaltres– en el paper de protagonistes o elements essencials de la trama, o exploren els vincles de la seva relació amb les persones. Tot seguit, una selecció de deu títols destacats.

Desarrelament al zoològic. L'argentina María Sonia Cristoff (Trelew, 1965) presenta en *Desubicados* (Minúscula) una narradora patagònica que es passa els dies cavil·lant en un banc del zoològic de Buenos Aires, on experimenta una profunda identificació amb les bèsties que l'envolten. “Com una bestiola més”, sent la ferida de la llar absent i es

pregunta per les condicions de vida del conjunt de les espècies.

El misteri de les anguilles. El periodista suec Patrik Svensson (Kvidinge, 1972) consagra *El evangelio de las anguilas* (Asteroide) a aquest cotitzat peix migrant i mutant (quatre metamorfosis per vida), que neix i mor al mar dels Sargassos (tot i que ningú no les hagi vistes allà) i que va fascinar Aristòtil o Freud, que en va dissecar 400 intentant descobrir el seu aparell reproductor.

Alicia al Japó. A l'estiu dels Jocs Olímpics de Tòquio, es-

mentem l'*Agujero* (Impedimenta) d'Hiroko Oyama (Hiroshima, 1983): en un passeig pel camp, una dona segueix una estranya criatura, un gos o potser un ós rentador, i cau en un clot; a partir d'aquell moment, tot canvia subtilment al seu voltant. En el segon relat, els personatges lluiten contra una plaga de mosques.

Amic ós polar. L'especialista en literatura russa Vitali Xentlinski (1939-2018), amb qui tant hem bussejat als arxius desclasificats del KGB, va viure tres anys, a començaments dels seixanta, a l'illa de Wrangel, més enllà del cercle polar. I el 1972 se'n va anar amb l'expert Stanislav Biélikoven a estudiar als ósos polars, aquells “rodmons nats”. El resultat, el seu diari *Mi amor, la osa blanca* (Galaxia Gutenberg).

El virus que ens va matar a tots. Arriba la trilogia postapocalíptica de Margaret Atwood (Ottawa, 1939), que es compon de les novel·les *Oryx y Crake*, *L'any del diluvi* (publicada per Bromera) i *MaddAddam*, que apareixerà el 14 d'octubre. Hi trobarem que els animals són els nous amos del món, ja que molt poques persones sobreviuen en un planeta

destruït per una pandèmia que va eliminar un 99% de la humanitat.

Gats que parlen i boes al passadís. El debut a la novel·la del finès d'origen kosovar Pajtim Stativci (Podujevo, 1990), traduït a 17 països, és *Mi gato Yugoslavia* (Alianza), protagonitzat per Bekim, marginat per immigrant i homosexual. La seva única companyia és una boa constrictora amb què s'identifica pels seus canvis de pell i la seva resistència a viure al terrari. També hi ha un gat que parla, veu de la consciència col·lectiva.

Crims contra animals. De thriller animalista podem qualificar *Especie* (Alfaguara), el nou lliurament de la policia sevillana Camino Vargas, de Susana Martín Gijón (Sevilla, 1981), amb una trama centrada en els crims d'explotació animal. El llibre és, en paraules de l'autora, “una reflexió sobre l'ésser humà, que aplica una violència extrema als animals per obtenir plaer o rendibilitat”.

Ximpanzés al Congo. Escriptor i veterinari, Gonzalo Giner (Madrid, 1962) va obtenir l'últim premi Fernando Lara amb el thriller ecologista *La bruma verde* (Planeta), en què la Bineka,